

JEŠTĚ JEDNOU O SHARENTINGU

Kamil KOPECKÝ

Blíží se konec prázdnin a sociální sítě zaplavují statisíce fotografií z dovolených a výletů, na které se rodiče se svými dětmi v průběhu dvouměsíčního volna vypravili. Ne vždy jsou však fotografie v online prostředí sdíleny a šířeny se souhlasem všech zachycených osob a do online prostředí se dostávají fotografie dětí bez jejich souhlasu, případně o zveřejnění fotografie z výletu či dovolené děti neví. Opět se tedy dostává ke slovu fenomén sharenting.

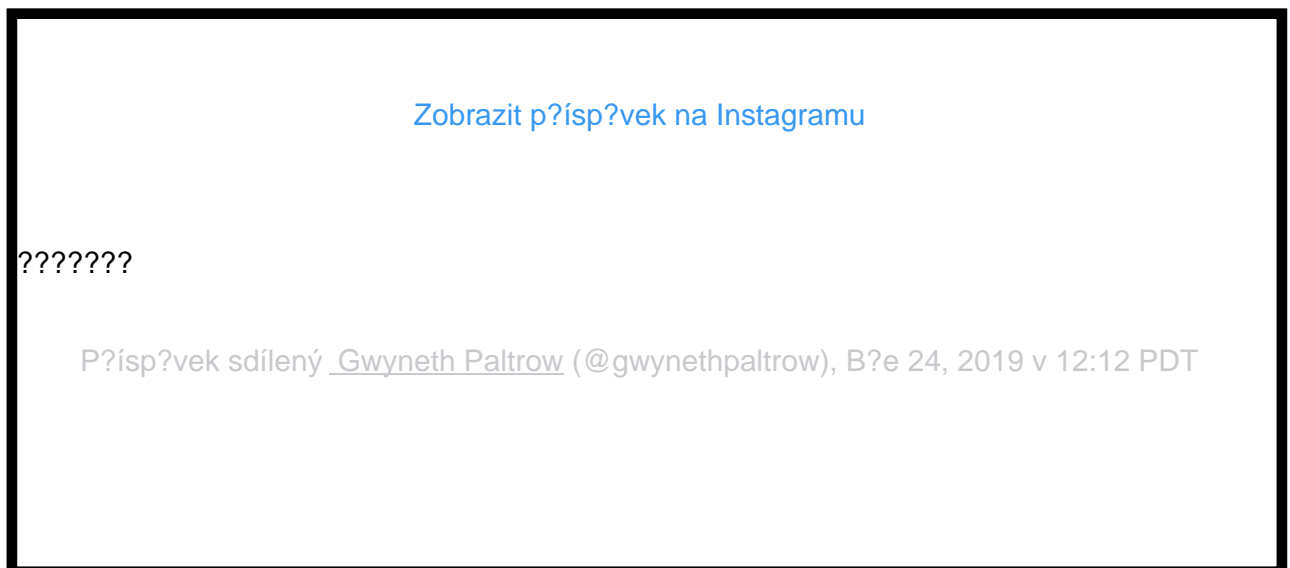
Sharenting je problémem, ve kterém se na jedné straně střetává právo dítěte na soukromí a jeho ochranu (nezávisle na vůli rodičů) a na straně druhé právo rodičů sdílet s veřejností informace ze života dětí. Rodiče jsou často považováni za 'guardians' či 'gatekeepers', strážce a ochránce osobních údajů svých dětí a jejich role při poskytování souhlasu s používáním informace je uznána v právních předpisech Evropské unie a v judikaturách Evropského soudu pro lidská práva (Bessant, 2018). V některých situacích tak toto právo koliduje s právem dítěte na soukromí a jeho ochranu.

Sharenting na jedné straně **přináší některá pozitiva** - jak upozorňuje řada autorů (Steinberg, 2017), online prostředí umožňuje rodičům sdílet úspěchy svých dětí, sdílet rady ohledně rodičovství, sdílet své zkušenosti, ale také pochlubit se, jakého krásného potomka rodič má apod. Sharenting může také podpořit spolupráci rodičů, jejichž děti trpí různým stupněm tělesného či mentálního poškození, umožňuje sdílet dobrou praxi (co rodiče vyzkoušeli a osvědčilo se jim), vzájemně se podpořit, poradit si apod. Jak již bylo řečeno, sharenting může být také nástrojem ekonomického zisku - ať již pro rodiče či pro jejich děti - a to v

dobřem slova smyslu.

Sharenting vřak **s sebou nese řadu negativ** - rodiče o svěm dítěti prozrazují celou řadu citlivých informací (jako jsou informace o zdravotním stavu dítěti), sdílejí materiály, které lze v budoucnu zneužít k ponižování či kyberšikaně, stejně tak mohou dítě zneužít k posílení a propagaci svěho politického názoru či ekonomickému profitu. Problém představuje také to, že rodiče budují bez souhlasu dítěti jeho online identitu - informace o dítěti jsou součástí sociálních sítí, přestože dítě danou službu využívat nechce, případně chce regulovat obsah, který o něm rodiče sdílejí.

Tato situace byla demonstrována např. na instagramovém profilu herečky Gwyneth Paltrow (Cheung, 2019), která nasdílela fotografii se svou 14letou dcerou Apple z lyžování, a to bez jejího souhlasu. Fotografiu „olajkovalo“ přes 170 000 lidí. Dcera Apple vřak reagovala tak, že herečka nemůže bez jejího svolení tyto fotografie sdílet. Přesto vřak fotografie na Instagramu zůstala.

Podobnou situaci popisuje dnes již 29letá zdravotnice Sarah (Cheung, 2019) - v době, kdy jí bylo 21 let, jí na Facebooku označila její matka, která o ní začala sdílet velké množství fotografií od kojeneckého věku do současnosti. Fotografie pak nastavila jako veřejné - k fotografiím tak získal přístup kdokoli. Sarah se pak stala dobře dohledatelnou třeba prostřednictvím Google. Nakonec matka Sarah souhlasila alespoň se změnou nastavení soukromí účtu na Facebooku na „friends only“ - nicméně matka měla v přátelích více než 1000 osob z nichž větší část nezná, proto jsou fotografie stále veřejnými.

Děti často vnímají sharenting provozovaný svými rodiči jako prolomení soukromí, vnímají sdílení svých fotografií jako velmi intimní věc a nechtějí přijít o právo rozhodovat o tom, jak bude s tímto materiálem (fotografií, videem) naloženo. Problém nastává také v situaci, kdy fotografie dítěte „unikne“ z okruhu vymezených osob (např. přátel) a začne být zneužívána jinými osobami např. v rámci různých blogů (třeba jako ilustrační obrázek).

Sharenting v České republice

Fenoménem sharenting se zabýval také výzkum Univerzity Palackého v Olomouci a společnosti O2 Czech Republic [Rodič a rodičovství v digitální éře](#), do kterého se zapojilo více než 1000 českých rodičů. Výzkum poskytl řadu zjištění, která potvrzují výskyt sharentingu také v České republice.

Čeští rodiče ke sdílení nejčastěji využívají prostředí sociálních sítí, kam umísťuje fotografie svých dětí 74 % respondentů a sdílí je s ostatními v režimu „přátele“ (tj. fotografie nejsou zcela veřejné, jsou k dispozici pouze okruhu osob, které má rodič přiřazen do profilu jako přátele). 5 % rodičů také potvrdilo, že fotografie na sociálních sítích sdílí zcela veřejně, tj. fotografie dětí mají k dispozici všichni uživatelé sociální sítě.

Pětina rodičů (20,68 %) má pak fotografie svých dětí uloženy v e-mailu, zhruba stejné množství (19,12 %) umísťuje fotografie na cloudové úložiště – Dropbox, Google Drive, OneDrive, iCloud apod. Pouze 14 % rodičů uvedlo, že fotografie svých dětí na internet nenahrálo.

Kromě sdílení však rodiče fotografie svých dětí cíleně odesílají jiným osobám – např. pomocí e-mailu či instant messengeru. 61,76 % rodičů uvedlo, že fotografii svého dítěte odeslalo jiné osobě pomocí emailu, 59,84 % prostřednictvím instant messengeru (Skype, WhatsApp, FB Messenger), 38,43 % pomocí MMS a 33,58 % pomocí sociální sítě (např. sdílením s konkrétní osobou, soukromou zprávou apod.).

Důležité také je, komu vlastně rodiče fotografie svých dětí zpřístupňují. Z hlediska četnosti se na první místě umístili blízcí příbuzní dítěte (prarodiče, sourozenci) – těm zpřístupnilo fotografie

dětí téměř 80 % rodičů. Na dalších místech se umístil otec dítěte (tj. např. matka sdílí fotografii s otcem dítěte) a hned na třetí pozici najdeme přátele na sociální síti, se kterými sdílí fotografie dětí 41,90 % rodičů. Rodiče také sdílí fotografie svých dětí s kolegy z práce (11,99 %).

U sdílení fotografií je třeba posoudit, co vlastně zachycují a zda je obsah fotografie pro dítě či rodiče potenciálně zneužitelný. Proto jsme se zaměřili na to, jaké druhy fotografií svých dětí rodiče umístili na internet a jaké druhy fotografií odeslali jiným osobám.

Rodiče nejčastěji sdílejí fotografie, které umožňují dítě identifikovat (podle obličeje), ale neobsahují sexuální obsah (81,7 %) – rodiče tak dobrovolně prozrazují identitu svých dětí. Pětina rodičů (20,22 %) také sdílí fotografie, na kterých jsou jejich děti částečně obnaženy a je možné určit jejich identitu. 3,5 % rodičů rovněž připustilo, že na internetu sdíleli fotografii svého obnaženého dítěte v novorozeneckém či kojeneckém věku.

K typickým fotografiím dětí patří fotografie z oslav, dovolené, významné milníky ze života dětí, případně fotografie, které rodiče hodnotí jako roztomilé či vtipné.

Sami rodiče o sobě samozřejmě také sdílejí velké množství osobních údajů, 92,5 % sdílí v online prostředí své skutečné jméno a příjmení, 68,62 % svou skutečnou fotografii obličeje a 41,63 % svůj e-mail. Telefonní číslo pak sdílí pouze 15,46 % z nich. Osobní údaje sdílejí především v rámci sociálních sítí a různých druhů instant messengerů (Skype, FB Messenger, WhatsApp apod.).

Doporučení pro rodiče

Při sdílení jakéhokoli informace o našem dítěti, ať už jde o fotografie, videa, nebo třeba informace o jeho zdravotním stavu, je nutné **promyslet, zda tyto materiály nemohou být zneužity - a to nejenom dnes, ale také v budoucnu**. Zároveň je nutné uvědomit si, že při sdílení materiálu třeba do prostředí sociálních sítí velmi rychle ztrácíme nad jeho šířením kontrolu – může jej stáhnout kdokoli, kdo má k našemu profilu přístup.

Na prvním místě je tedy třeba přemýšlet o tom, zda to, co o svém

dítěti sdílíme, nemůže naše dítě ovlivnit negativně v budoucnu – tj. dítě se např. nestane terčem posměchu od svých spolužáků, kteří jeho foto odhalí a rozšíří. Samozřejmostí by mělo být také **získání souhlasu dítěte** – i malé dítě by mělo souhlasit s tím, že jeho fotografii či video ukážete jiným lidem. Pokud sdílíme hromadná foto, třeba z oslav narozenin, kde je více dětí, zkontrolujme, zda s tímto sdílením souhlasí i rodiče ostatních dětí, které se oslavy účastnily. Ne každý chce sdílet foto svých dětí na internetu.

Nesdílejme žádné příliš osobní fotografie – odolejme nutkání nahrát na internet např. fotografie našeho dítěte na nočníku, fotografie dítěte upatlaného od jídla, počuraného či pokakaného apod. To, co může připadat roztomilé nám, nemusí připadat roztomilé ostatním – a dítěti může způsobit v budoucnu řadu problémů.

Pro E-Bezpečí
Kamil Kopecký

Použité zdroje

Bessant, C. (2018). Sharenting: balancing the conflicting rights of parents and children. *Communications La*, 23(1), 7-24.

Cheung, H. (2019). Can you stop your parents sharing photos of you online? Retrieved 25 August 2019, from <https://www.bbc.com/news/world-47722427>

Steinberg, S. (2017). Sharenting: Children's Privacy in the Age of Social Media. 66 *Emory L.J.* 839 (2017) University of Florida Levin College of Law Research Paper, 839(16-41).